

Κωνσταντία Δεροζαί, γραῦς σίριφος (γεγηρακυῖα πρῆβενος) παχειά, φλομειδῆς καὶ ὑπερητικῆς, ἣν ἡ Κυρία Βωμενίλ ἐχρησιμοποίησεν ἄνευ μέτρου εἰς τὰς ἐσωτερικὰς τῆς οἰκίας ἐργασίας· ἔπειτα τέλος μία ἀνεψιά, Κλοτίλδη Δεροζαί, ἣς ὁ πατήρ εἶχε πρὸ μικροῦ πέσει ἐν Ἀφρικῇ, ὡραία κόρη μελαγχρῆς, θυμώδης, φαντασιοκόπος, παραχαϊδευμένη καὶ τρομερὰ προαγγέλλουσα.

— Πρακτῆρσιν, πάτερ ἄγιε, ἔλεγε πάλιν ἡ κυρία Βωμενίλ εἰς τὸν ἱερέα τῆς, συνήθη τῶν σκέψεών της μύστην, ἀλλὰ παρὰ τοῦ ὁποίου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, λεχθήτω πρὸς δικαίωσιν τοῦ ἀγχοῦ ἐκεῖνου ἀνθρώπου, ἀσθενῆ μόνον τινὰ καὶ βεβιασμένην ἐπιδοκιμασίαν ἐλάμβανε· παρτήρησα, μόνον τὰ χαϊδευμένα παιδιά προκόπτουν· πάντοτε τὸ παρετήρησα. Τί χρῆσιμεῖ νὰ δυσχεραστῶμεν αὐτὰ τὰ ἀγαπητὰ ὄντα; Ἄρκετὰ θὰ δυσχεραστηθοῦν εἰς αὐτὸν τὸν βίον, τὰ ταλαίπωρα! Ἄλλως τε, δὲν δεσκνύομεν ἐμπιστοσύνην πρὸς τὸν Θεὸν ὁ ὁποῖος ἀγρυπνεῖ ἐπ' αὐτῶν... Εἰξεύρω ὅτι δὲν εἶναι αὐτὴ ἡ γνώμη τῶν Φεριῶν, καὶ δὲν στέλλοντα νὰ μὲ τὸ ὑποδεικνύουν διὰ τὴν Κλοτίλδην, ὡς ἂν ἡ ἀγαπητὴ κόρη ἴμπορῇ νὰ μᾶς μεμψῆθῃ ποτε ὅτι τὴν ἐχαϊδεύσαμεν, ἐν ᾧ, ἐξ ἐναντίας, τρέφει πρὸς τὸν Κ. δὲ Βωμενίλ καὶ πρὸς ἐμὲ ἀγάπην καὶ σέβας, τὰ ὅποια δυσκόλως εἴμπορεῖ κάνας νὰ φαντασθῇ... Ἀλήθεια, ἀγαπητῆ μου Κλοτίλδη;

Ἡ δὲ κυρία Κλοτίλδη, ἣτις εἶχε τότε ἡλικίαν ἑπτά ἕως ὀκτώ ἐτῶν, ἤκουε τοὺς λόγους τούτους ἔχουσα ἑσταυρωμένας τὰς χεῖρας καὶ καθημένη ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου ξύλου μιᾶς ἑδρας, ἐμήκυνε πρὸς ἀπάντησιν τὴν βροδίην της γλώσσαν μεταξὺ τῶν ὀξέων ὀδόντων της.

— Ἰραία μου τρελλή! ἀπεκρίθη ἀθορύβητος ἡ κυρία Βωμενίλ· πόση φυσικὴ εἰλικρίνεια! Θὰ ἰδῶμεν τί θὰ κάμουν τὴν Σιδύλλαν των οὗ Φεριῶν μὲ ὕλην των τὴν ὑποκριτικὴν ἀνατροφὴν... Καὶ αὐτὸ τὸ ἔθνηκόν ὄνομα τὸ ὁποῖον τῇ ἔδωκαν δὲν εἶναι περὶ φημος οἰανός! Ἐπειτα ἡ ὑπερηράνεια τοῖς τὸ ἐνέπνευσε... Ἐνθυμήσου καλὰ ὅ,τι θὰ σὲ εἰπῶ, πάτερ μου, θὰ τὴν κάμουν γύναιον φιλάρεσκον καθὼς τὴν μακαρίτριαν μητέρα της!

Πάντες βεβηχίως θ' ἀπορήσασιν πῶς γυνὴ ἔχουσα τὸν χαρακτῆρα τῆς Κυρίας Βωμενίλ καὶ δορυφόρους οἰκογένειαν παρομοίαν, ἐγένετο δεκτὴ ὡς φίλη εἰς οἰκίαν ὡς ἡ τῶν Φεριῶν, ἔπου ἐκυρίευσεν φυσικὴ φιλοκαλία, καὶ πατροπαράδοτος κομψότης καὶ εὐγενεία ἡθῶν συγκροτοῦσα ὅμιλον εὐπρεπέστατον· ἀλλ' ἐν τῶν κυριωτάτων ἀτόπων της ἐπαρχίας καὶ τοῦ ἐξοχικοῦ βίου εἶναι νὰ ὑποκύπτῃ τις μᾶλλον εἰς σχέσεις ἢ νὰ ἐκλέγῃ αὐτάς. Ἄλλως τε ἡ κυρία Βωμενίλ, ἣτις, ἂν καὶ ἐδείκνυε καταφρόνησιν, ἐθεώρει ὁμῶς

ἀνεκτίμητον τὴν πρὸς τοὺς μεγαλειτέρους εὐγενεῖς τῆς χώρας οἰκειότητα, εἶχεν ἄριστον νοῦν διὰ νὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τοὺς συγγενεῖς της καὶ νὰ τηρῇ καὶ αὐτὴ ἐνώπιον τῶν κυρίων τῆς ἐπαύλειος τῶν Φεριῶν, ἰδιαιτέραν τινὰ συστολὴν ὕφους ἐν τῇ ὁμιλίᾳ. Πρὸς τούτο ἐξηντλεῖτο ἀπέναντι αὐτῶν εἰς ὑπερητικὰς φιλοφρονήσεις, δι' ὧν οἱ καλοὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι ἐθεώρουν ἑαυτοὺς δεδεδεμένους. Ἡ φυσικὴ τέλος ἐπιείκεια τῶν τιμίων ἀνθρώπων καὶ ἡ ὀλεθρία ἀνάγκη συντρόφου δευτέρου εἰς τὸ σφαιριστήριον καὶ τετάρτου συμπαικτορος εἰς τὸ βίσι, παίγνια εἰς ἃ εὐχαριστεῖτο μὲν ὁ γέρον μαρκήσιος, ὁ δὲ ἰκπότης Θεόδωρος ἐθροιάθηεν, ἐξηγοῦσι τὸν παράλογον σύνδεσμον στοιχείων τασούτων ἀντιθέτων. (Ἐπιτεταὶ συνέχεια).

ΟΙΚΟΣΗΜΑ.

—ooo—

Τὸ ὑπὸ στοιχ. Α. οἰκόσημον ἀνίκει τῇ ἐκ Γενούης οἰκογενείᾳ Ἰουστινιάνῃ (Giustiniani). Οἱ Ἰουστινιᾶναι διεκρίθησαν οὐ μόνον εἰς πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ ὑπουργήματα τῆς Γενουηναίου πολιτείας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ γράμ-

A.

ματα αὐτὰ καὶ τὴν ἐκκλησίαν, χρηματίσαντες πολλάκις Καρδινάλιοι, Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι, καὶ εἰς αὐτάς ἔτι τῶν μερῶν ἡμῶν

B.

τὰς Δυτικὰς Ἐπισκοπὰς. Ὑπῆρξαν δὲ καὶ Αὐθένται τῆς νήσου Χίου. Τὸ παρατιθέμενον οἰκόσημον φέρει ἀρχιερατικὸν πῖλον.

Τὸ δὲ ὑπὸ στοιχ. Β. ἀνήκει τῇ ἐν Μήλω οἰκογενεῖα Βρέστ (Brest), τῇ ἐκ τῆς ὁμωνύμου γαλλικῆς πόλεως καταγομένη.

Ι. ΔΕΚΙΓΑΛΛΑΣ.

ΛΟΓΟΣ ΕΠΙΤΑΦΙΟΣ

Εἰς τὸ μνημόσυνον τοῦ ἀοιδίμου Μιχαήλ Ποτλῆ, ἐκφωνηθεὶς Ἀθήνησι, τῇ 4 Δεκεμβρίου 1863, ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Λυκούργου, Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ θρόνου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ (*).

* Τίς σοφός καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; Δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀνατροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραύτητι σοφίας. »

(Ἰακώβ. Γ, 13.)

Φοβερόν μὲν, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί, φοβερόν μὲν παρίσταται εἰς τοῦ φυσικοῦ καὶ ἐγκασμίου ἀνθρώπου τὴν ἀσθένειαν ὁ θάνατος πάντοτε, ἀλλ' ἔτι φοβερώτερον γίνεται, ὅταν ὁ τὴν θέαν ἀθέατος καὶ σκυθρωπὸς οὗτος τοῦ κόσμου τῆς ἀμαρτίας δυνάστης, αἰρνίδιος εἰς τὰς κοινωνίας ἐπιδημῶν, καὶ ἀόρατος καὶ ἀψοφητὴ εἰς τὰς οἰκίας παρεσδυμένος, δὲν συναγείρη τὴν νεκρικὴν αὐτοῦ συνοδίαν ἐκ τῶν ὠρίμων ἤδη πρὸς τὴν ἀμετάκλητον καὶ ἀνεπίστροπτον ὁδοπορίαν, ἀλλ' ἐκλέξῃ ὡς θυμὰ του ἢ πατέρα ἀκμαῖον ἔτι, ἐξ οὗ ἀπεκδέχεται τὸν ἐπιούσιον αὐτῆς ἄρτον ἄπορος καὶ πολυμελῆς οἰκογενεῖα ἢ ἐρρηνίσῃ τέκνα νεκρὰ τοῦ φιλοστόργου βλέμματος καὶ τοῦ ποθεινοῦ κόλπου φιλότατης μητρὸς ἢ, μηδὲν αἰδουθεὶς τὰς ἀνημμένους ἔτι τοῦ ὑμεναίου λαμπάδας καὶ τὸν ἀμάρτανον καὶ θάλλοντα νυμφικὸν στέφανον, εἰς ζευγὸς παρενολισθήσας νεκρὸν καὶ ἀγαπημένον, ἀποχωρίσῃ σύζυγον συζύγου ἢ, ἐλθὼν ἐνώπιον μητρὸς φερούσας ἐν ἀγκάλαις πολυέραστον τέκνον, ἐπιθέσῃ ἀπηνῶς τὴν πελιδὴν του παλάμην ἐπὶ τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ μαρνανθὲν ἐξείφνης ἐκταθῆ ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς μητρὸς, πτώμα νεκρὸν καὶ ἄπνον

(*) ΣΗΜ ΠΑΝΔ. Μετὰ τὸν λόγον τοῦ χρυσοῤῥήμονος ἀρχιεπισκόπου θέλομεν δημοσιεύσει καὶ τὸν ὑπὸ τοῦ Κ. Ἐμ. Κοκκίνου ἐκφωνηθέντα, ὡς συμπλήρωμα οὕτως εἶπεν τῆς βιογραφίας τοῦ ἀειποθήτου Μ. Ποτλῆ. Ὁ Μ. Ποτλῆς ὑπῆρξεν ἐν Ἑλλάδι ἐκ τῶν ἐπιστημονικωτέρων ἀνδρῶν τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ἐδημοσίευσεν δὲ καὶ διὰ τῆς Πανδώρας πραγματείας τινάς. Καθηκὼν ἄρα τῆς μὲν Πανδώρας νὰ θρηνησῇ τὸν θάνατον τοιοῦτου ἀνδρός, τῶν δὲ ἀναγνωστῶν νὰ ἐκτιμήσωσιν ἔτι μᾶλλον, ἀναγινώσκοντες τοὺς δύο λόγους, τὰς ἀρετὰς τοῦ προφῶρος ἀποθανόντος πρὸς ζημίαν τῆς πατρίδος.

τὸ πρὸ μικροῦ μειδιῶν καὶ πλήρης ζωῆς καὶ θελγήτρων πλάσμα! Τότε ἡ οἰκία ἅπασα πληροῦται κλαυθμῶν καὶ γόνων καὶ ὄδυμων καὶ ἀπελπισίης! Καὶ ὅμως οἱ ἐπικήδαιοι οὗτοι κλαυθοὶ καὶ τὰ δάκρυα, εἰς τὸν στενὸν κύκλον τῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων περιοριζόμενα, ἀπολείπονται τῆς γενικῆς κατηφείας καὶ θλίψεως ὀλοκλήρου τῆς κοινωνίας, ὅταν τῆς Μοίρας ὁ βιάσκανος ὀρθαλμὸς προσηλωθῆ εἰς ἐκλεκτὸν τινα τοῦ ἔθνους, καὶ ἡ θανατηφόρος πληγὴ στερήσῃ τὴν πατρίδα ἢ τὸ ξίφος καὶ τὸν βραχίονα, ἢ τὸν κάλαμον καὶ τὴν εὐγλωττίαν, ἢ τὴν ἐκλεκτὴν καὶ πεφωτισμένην διάνοιαν ἑνὸς τῶν ἐξόχων υἱῶν τῆς. Τότε πρώτη καὶ πλειότερον τῶν συγγενῶν πενθεῖ ἡ πατρίς διότι πρώτη καὶ πλειότερον αὐτῶν τὴν ἐκ τοῦ τοιοῦτου θανάτου στερῆσιν καὶ ἐξασθένησιν ἐκείνη αἰσθάνεται.

Τοιοῦτο γενικὸν πένθος ἐπένησαν ἅπαντες, οἱ εἰδότες τιμᾶν ἀρετὴν, ὅτε ἐναγχος ἡ θλιθερά φήμη ἠκούσθη, ὅτι ὁ ἔμπειρος ἐπιστήμων, ὁ σοφὸς Καθηγητῆς, ὁ ἐξοχος νομομαθῆς, ὁ τῶν ἱερῶν τῆς Ἐκκλησίας κανόνων βαθύνους ἀκριβοστῆς, ὁ δόκιμος καὶ μετριοφρων πολιτικός, ὁ φιλόπατρις Ἕλληνας, ὁ ἀγαθὸς καὶ ἀνεξίκακος καὶ πρῶτος χριστιανὸς, ὁ ἀοιδίμος Μιχαὴλ ὁ Ποτλῆς ἐξέπνευσεν ἐν Πιέννῃ, μόλις τὸ νά, ἔτος τῆς ἡλικίας του ἄγων, μακρὰν τῶν συγγενῶν του καὶ τῶν οἰκείων, ξένος καὶ ἐξόριστος ἐν ξένη γόρῃ, θυμὰ ἤδη ἀππυδηκὸς καὶ ἀποκεκαρτερηκὸς τῶν ἠθικῶν αὐτοῦ ἀναξιοπληρημάτων. Τοιοῦτο πένθος ἐπένησε καὶ ἡ πατρίς, οὐχὶ ἡ πατρίς ἡ ἐνταυθα που περίξ οἰκοῦσα ἐντὸς ὕλικου καὶ χειροποιήτου σκηνώματος, ἀλλ' ἡ πατρίς ἡ οἰκοῦσα εἰς πᾶσαν εὐγενῆ ψυχὴν, εἰς πᾶσαν γενναίαν ἑλληνικὴν καρδίαν. Τοιοῦτο πένθος πενήσαντες καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, οἱ φίλοι καὶ γνώριμοι τοῦ μακαρίτου, κατ' ἰδίαν ἕκαστος ἐν τοῖς ἀδύτοις τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ ἐν τῷ ἀχειροποιήτῳ αὐτῆς τεμένει τὰ εἰκότα πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ἀοιδίμου ἀνδρός εὐσεβήσαντες, συνήλθομεν σήμερον καὶ εἰς τὸν ἱερὸν τοῦτον ναὸν, ἵνα μετὰ τῶν τεθλιμμένων συγγενῶν καὶ οἰκείων δημοτελῶς τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ ἐκτελέσωμεν, καὶ συνκναπέμψωμεν εὐχὰς καὶ δεήσεις πρὸς τὸν κυριεύοντα ζωῆς καὶ θανάτου ὑπὲρ τῆς αἰωνίας αὐτοῦ ἀναπαύσεως.

Εἰς ἐμὲ δὲ ἀπέκειτο προσέτι καὶ ἡ ἐκπλήρωσις τῆς θλιθερᾶς ταύτης διακονίας, τὴν ὁποίαν ἱερὸν μοι ἐπέβλεπεν εὐγνώμονος φίλις καθήκων. Καὶ παρίσταμαι λοιπὸν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀμβωνος, μέλλων, ὁ σμικρὸς ἐν λόγοις ἐγὼ, νὰ συλλέξω ἐκ τοῦ πρώην εὐανθοῦς καὶ εὐώδους τῆς σοφίας καὶ ἀρετῆς τοῦ ἀνδρός κήπου, τὸν ὅποιον ἀνεμοστρόβιλος σφοδρὸς αἰφνίδιος ἐπιπνεύσας, ἠρήμωσε καὶ κατέστρεψε, νὰ συλλέξω μετὰ χειρὸς εὐσεβοῦς τὰ κατὰ γῆς τῆδε κα-